

**UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE SOCIALE**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 37.014
(480+569.4) (043.2)

ALVAKILI NOHA

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN ȘTIINȚE POLITICE

**SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT CA FACTOR DE
INTEGRARE AL MINORITĂȚILOR NAȚIONALE ÎN
SOCIETATEA ISRAELIANĂ. POLITICI EDUCAȚIONALE**

Programul: 561.01- *Teoria, metodologia politologiei;
instituții și procese politice*

CHIȘINĂU, 2024

**Teza a fost elaborată la Universitatea de Stat din Moldova
Școala doctorală Științe Sociale**

Conducător științific:

ROȘCA Ludmila, doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar, Institutul de Administrație Publică, Universitatea de Stat din Moldova

Comisia de îndrumare:

- 1. Valentin BENIUC**, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, Universitatea de Studii Europene din Moldova;
- 2. Vasili SACOVICI**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova;
- 3. Petru FURTUNĂ**, doctor în istorie, conferențiar universitar, Academia de Teologie Ortodoxă din Moldova.

Componenta Comisiei de Doctorat:

- 1. Svetlana CEBOTARI**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova – președinte;
- 2. Ludmila ROȘCA**, doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova – secretar științific;
- 3. Serghei SPRÎNCEAN**, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova – referent;
- 4. Gabriela GOUDENHOOF**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea din Oradea, România – referent;
- 5. Petru FURTUNĂ**, doctor în istorie, conferențiar universitar, Academia de Teologie Ortodoxă din Moldova – membru al Comisiei de Îndrumare;

Susținerea va avea loc la 02 iulie 2024, ora 14.00, în ședința Comisiei de Doctorat din cadrul Universității de Stat din Moldova (Institutul de Administrație Publică), str. Ialoveni 100, biroul 301. MD-2028, Chișinău, Republica Moldova.

Teza de doctor și rezumatele în limbile: engleză și română pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC (<https://www.anacec.md/>). Rezumatul a fost expedit la 28 mai 2024.

ROȘCA Ludmila, doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar, Institutul de Administrație Publică, Universitatea de Stat din Moldova - *conducător științific*

ALVAKILI Noha - *autor*

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	11
CONCLUZII GENERALE SI RECOMANDARI.....	21
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	26
ADNOTĂRI.....	31

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Problema statutului național al minorităților în lume și în statul Israel, în ultimii ani, se plasează în centrul discuțiilor publice și al cercetărilor științifice. La începutul investigației constatăm că pe parcursul mileniilor în percepția politicului și a fenomenului integrării sociale a minorităților etnice prin educație s-au produs schimbări esențiale. Din antichitate și până în prezent, reprezentanții popoarelor minoritare se învață să conviețuiască cu semenii, care împart același spațiu geografic, având obiceiuri, tradiții, valori deosebite de cele ale grupurilor majoritare. Necesitatea de a-și crea condiții de supraviețuire și dorința reprezentanților grupurilor minoritare de a se integra în societate, de a contribui la dezvoltarea ei, de a-și oferi șanse la dezvoltarea personală au influențat apariția și aplicarea mai multor modele de integrare socială a minorităților statelor democratice contemporane.

În Israel „stat democratic evreiesc” coexistă mai multe grupuri minoritare: o populație arabă, care constituie cel mai mare grup minoritar din Israel - aproximativ 20% din populația țării, este diversă din punct de vedere național, etnic, cultural, religios și lingvistic; a doua minoritate ca mărime - populația ultra-ortodoxă diferă în principal în aspectele religioase și culturale. Marea majoritate a arabilor israelieni sunt musulmani suniți, iar o minoritate o reprezintă creștinii. Majoritatea minorității arabe trăiesc în orașe și sate separate, iar restul trăiește în medii mixte, cum ar fi Haifa, Acre și Ierusalim.

Minoritatea beduină populează două zone: în sudul Israelului, regiunea Negev, cealaltă este în regiunea de nord. Majoritatea membrilor comunității beduine trăiește în sud. Bazele politicii consacrate condițiilor de viață și activitate a minorităților sunt expuse în Declarația de Independență a Statului Israel, care garantează: egalitatea deplină a drepturilor sociale și politice pentru toți cetățenii săi, indiferent de religie, rasă sau sex, libertatea religiei, conștiinței, limbii, educației și culturii; va păstra locurile sfinte ale tuturor religiilor, va respecta principiile Cartei Națiunilor Unite. În realitate constatăm în anul 2023 un decalaj mare, între tratamentul de către guvern a populației evreiești și tratamentul minorităților în general și societatea beduină în special. Aceste probleme descriu o realitate a discriminării de gen, care se reflectă în raritatea și standardizarea terenurilor pentru construcții, infrastructura fizică, investițiile în domenii civice precum educația, transportul, sănătatea, bunăstarea, mediul. În ciuda reprezentării parlamentare și a promisiunilor politice, nu există politici, care susțin și fortifică integrarea socială, economică și culturală, care promovează și motivează integrarea reprezentanților comunității beduine în societatea israeliană în ansamblu. Realitatea socială îi marginalizează pe beduini, îi împinge într-

o situație de conflict, de neîncredere între liderii societății, reprezentanții publici (autoritățile locale) și membrii comunității, și guvernul israelian. Sensibilizarea opiniei publice cu referire la posibilitățile de integrare a minorității beduine în societatea israeliană, analiza modelelor de integrare socială etc., ar contribui la schimbarea realității social-politice.

În ultimele decenii, în mai multe țări ale lumii, inclusiv în Republica Moldova, constatăm prezența a numeroase dificultăți în integrarea socială a reprezentanților minorităților etnice, care destabilizează situația la nivelul relațiilor inter-umane. Diminuarea, eliminarea acestora din viața socială reprezintă obiectivul central al Strategiei de consolidare a relațiilor inter-etnice în Republica Moldova în perioada 2017-2027. În document se menționează structura polietnică a societății moldovenești: ucraineni – 8,35%; ruși – 5,95%; 4,36% - găgăuși; 1,94 - bulgari; 0,34% - romi, 1% - alte minorități [39].

Baza juridică a Strategiei de consolidare a relațiilor inter-etnice în Republica Moldova în perioada 2017-2027 o constituie: Constituția Republicii Moldova; Legea nr. 382-XV din 19 iulie 2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor; Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale; Documentul Reuniunii de la Viena a Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, Carta Europeană a limbilor regionale sau minoritare; Recomandare nr. 1134 (1990) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale; Recomandarea Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 1201 (1993); Liniile directoare Ljubljana privind integrarea societăților diverse, adoptate de Înalțul Comisar pentru Minorități Naționale al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa.

Analiza de conținut a acestor surse ne permite să observăm că un rol important în integrarea socială a reprezentanților minorităților etnice îi revine sistemului de învățământ, capacității acestuia de a susține și promova diversitatea etnică prin politici, care asigură conservarea și asimilarea limbilor vorbite în statul concret și în mediul lingvistic internațional. De exemplu, în Republica Moldova funcționează școli cu predare în limba ucraineană, rusă, iar în autonomia găgăuză sunt în desfășurare politici care vizează conservarea și funcționarea limbii găgăuze. De asemenea, politicile educaționale respectă valorile religioase, diversitatea culturală a minorităților etnice.

Gradul de studiu al problemei. Tema integrării sociale a minorităților din Israel a fost abordată în numeroase studii și publicații academice care prezintă și evidențiază în detalii problema. Autorul tezei examinează fiecare sursă disponibilă, observând că responsabilitatea pentru fiecare situație se aplică pe scară largă nu doar guvernului și societății israeliene, grupului majoritar, dar și liderilor minorităților

beduine care de ani de zile nu au reușit să ofere soluții pentru integrarea socială a beduinilor astfel încât ei să dezvolte cariere de succes. Sursele bibliografice sunt selectate din patru clase: surse în limba engleză, surse în limba ebraică, surse în limba română și surse de internet ale site-urilor de informații de încredere.

Pentru a trece în revistă situația minorităților etnice din lume, cercetătorul folosește articolul: „*Bright vs. blurred boundaries: Second-generation assimilation and exclusion in France, Germany, and the United States*”, semnat de R. Alba, în care este descris statutul minorităților din Germania, SUA și Franța [1]. O altă sursă folosită este articolul savanților: E. Bleich, I. Bloemraad & E. De Graauw, „Migrants, Minorities and the Media: Information, Representations and Participation in the Public Sphere [31], în care sunt cercetate diverse aspecte ale procesului de adaptare a migranților la condițiile de viață oferite de țara gazdă [31]. În monografia savantului E. Bonilla-Silva: „*Racism without Racists: Color-Blind Racism and the Persistence of Racial Inequality in America*” sunt analizate consecințele sociale ale rasismului și a altor fenomene ilegale comise împotriva minorităților din SUA [6]. Pentru a defini problema științifică importantă a investigației, au fost actualizate și tezele expuse în lucrările savanților: U.S.Forte; R.Gavison & T. Sofia Balfour [10]; P.I. Jackson & P. Doerschler [15]; N.Takeda & J.H. Williams [19].

Descriind ca ideală o societate care promovează multiculturalismul, cercetătorul a folosit o varietate de surse care reflectă realitatea socială din Israel și din lume, cum ar fi: lucrarea lui M. Albertini, D. Mantovani & G. Gasperoni: „*Intergenerational relations among immigrants in Europe: the role of ethnic differences, migration and acculturation*” [29]. Articolele: „*Multicultural education: Goals, possibilities and challenges*”, semnat de J.A.Banks și „*Multicultural education: Goals, possibilities and challenges*” a savanților: G. Holm & M. Londen. „*The discourse on multicultural education in Finland: education for whom? Intercultural Education*” oferă o imagine cuprinzătoare a prezenței și afirmării grupurilor minoritare în sistemului educațional din Finlanda” [13].

În analiza surselor despre minoritățile etnice din Israel, și mai ales cele cu accent pe integrarea lor în sistemul educațional, cercetătorul a folosit o varietate de studii, articole și monografii în limba ebraică, printre care se regăsesc: lucrarea savantului Abu Asba și colab. cu cercetările lor pentru Knesset-ul Israelului „Abandonul studenților în educația arabă, beduină și druză: raport de sinteză”; Ben Porat, Y.Yona & B.Bashir în lucrarea: „*Public policy and multicultural societies*” evidențiază politicile cheie, care abordează problemele minorităților [4]; R. Gra în monografia: „*The Book of Arab Society in Israel: Population, Society, Economy*” elucidează

conținutul interacțiunilor ce se stabilesc între populații, societate și dezvoltarea economiei.

Analiza fenomenului integrării sociale a reprezentanților minorităților etnice din Republica Moldova prin educație este susținută de tezele autorilor: Viorica Goras - Postică, Bezede R. „Glosar utilizat în cadrul seminarelor „Educație pentru toleranță””; „Integrarea grupurilor etnice și consolidarea națiunii civice în Republica Moldova”, semnată de colectivul de autori: Nantoi O., Iovu A., Boțan I., Cantarji V., Reabcinschi V. și Gremalschi. A. [3]; „Educația Toleranței și cetățeniei democratice prin intermediul istoriei. Asociația Națională a tinerilor istorici din Moldova-ANTIM, coordonată de Serghei Musteață; „Representation of ethnic minorities in Republic of Moldova: a framework for an analysis of Gagauz ethnic minority representation” autori: Natalia Putină și Marina Iațco.

Scopul investigației: definirea interconexiunii politicilor educaționale, axate pe integrarea minorităților etnice, și a politicii naționale orientate către dezvoltarea durabilă și asigurarea rezilienței statului democratic Israel, definirea factorilor ce influențează integrarea minorității beduine în sistemul educațional ca factor de afirmare în societatea israeliană.

Realizarea scopului este asigurată de atingerea următoarelor **obiective:**

- Abordarea sistemică a fenomenului *integrare socială*;
- Revizuirea conceptului de integrare socială a minorităților etnice prin instruire și educație;
 - Analiza politicilor educaționale din statele contemporane dezvoltate, punerea în valoare a modelelor de integrare socială a minorităților etnice;
 - Analiza istoriografică a sistemului educațional din Israel în contextul politicilor de integrare a minorităților etnice;
 - Studiarea programelor de politici și a produselor lor privind dezvoltarea spațiului și a mediului educațional în rândul minorităților din Israel;
 - Analiza interdisciplinară a efectelor politicii economice, urbane, ocupaționale și culturale asupra integrării educaționale a minorităților din Israel, cu accent pe societatea beduină;
 - Elaborarea mecanismului de implementare a politicilor publice, politicilor educaționale orientate către integrarea socială a minorității beduine prin instruire și educație.

Ipoteza de lucru a cercetării fenomenului integrării sociale a minorităților etnice prin instruire și educație este: Organizarea și buna desfășurare a procesului educațional, bazat pe politici publice ce asigură egalitatea în drepturi și libertăți

fundamentale a tuturor membrilor comunității, reziliența acestora - reprezintă un factor important, decisiv în dezvoltarea durabilă a societății contemporane.

Problema științifică importantă soluționată. Integrarea socială a reprezentanților minorităților etnice, culturale în societatea democratică polietică este un proces complex, cu un impact major asupra rezilienței statului și tuturor grupurilor sociale, asupra vieții și activității fiecărui cetățean. Un factor important în soluționarea problemei abordate îl reprezintă sistemul educațional, politicile educaționale, selectarea corectă a modelelor de integrare socială, respectarea principiilor: unitate prin diversitate și egalitatea de șanse.

Metodologia investigației științifice. Cercetarea fenomenului integrării sociale prin instruire și educație, a integrării minorităților în viața socială a statelor democratice are un caracter interdisciplinar. În valorificarea interdisciplinarității autorul a folosit instrumentele pluralismului metodologic, metodele universal-filosofice: dialectica și sinergetica, metodele științifice: analiza de conținut, metoda istorică, metoda politologică, analiza comparată etc.

Dialectica și sinergetica, categoriile și principiile acestora, ne-au permis să analizăm procesul integrării sociale a minorităților etnice, a beduinilor în societatea israeliană în dinamica lor, să apreciem schimbările ce au avut loc pe parcursul existenței statului Israel, să observăm momentele pozitive în relația dintre instituțiile statului și reprezentanții, liderii minorităților naționale. Aplicarea acestor metode ne-a permis să observăm lacunele, erorile comise de autorități în aprecierea potențialului constructiv al minorităților etnice, care conduc la conflicte, sunt discriminatorii. Acestea contravin teoriei și principiilor statului de drept.

Metoda istorică ne-a permis să descriem etapele de dezvoltare a statului Israel, care de jure pretinde a fi stat democratic, în realitate pe parcursul celor 76 de ani de existență instituțiile statului n-au reușit să asigure condiții egale tuturor cetățenilor, să le ofere șanse egale pentru dezvoltarea personală și profesională evreilor, arabilor, beduinilor.

Acumularea materialului empiric, documentarea în procesul cercetării a fost asigurată de metoda analiza de conținut, care ne-a permis să analizăm documentele: strategiile, legile, politicile publice a țărilor ce au înscris rezultate încurajatoare în soluționarea problemelor integrării sociale a minorităților etnice.

Analiza comparată are un potențial cognitiv imens în momentul justificării tezelor, verificării ipotezei de lucru. Compararea datelor (cum ar fi scorurile PISA, salariile, procentul participanților la angajare, angajarea femeilor), ne-a permis: să ilustrăm datele statistice prin diagrame și grafice cu statistici de încredere de la OCDE, UNESCO, Biroul Central de Statistică din Israel și din alte țări. Aceste rezultate ne-au

fost utile în formularea concluziilor și recomandărilor chemate să producă schimbări pozitive în soluționarea problemei științifice.

Importanța teoretică a lucrării. Relevanța investigației constă în intenția cercetătorului de a prezenta principalele lacune și eșecuri din implementarea politicilor publice, politicilor educaționale care vizează respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale minorităților etnice din Israel. O atenție sporită este acordată capacității sistemului educațional din Israel de a promova necesitatea integrării socioeconomice a reprezentanților minorităților: arabă și beduină în societatea evreiască. Pornind de la definirea și analiza noțiunii de integrare socială, a conceptului, autorul evidențiază două aspecte, doi actori importanți ai procesului: pe de o parte, integrarea socială a minorităților este un obiectiv al politicilor publice, elaborate și promovate de instituțiile statului democratic, iar, pe de altă parte, liderii minorităților etnice sunt obligați să-și asume responsabilitatea organizării grupurilor minoritare pentru a face față obiectivelor politicilor publice, politicilor educaționale. Această teză este actuală și pentru realitatea din Republica Moldova. În acest context, sunt analizate rezultatele instruirii și educației, printre care o poziție prioritară o ocupă atitudinea actorului vieții sociale față de procesele ce se desfășoară în comunitatea sa, în societate, în regiune, în lume.

Relevanța semnificativă a cercetării rezidă și în aplicarea potențialului cognitiv, constructiv al interdisciplinărității care implică toți actorii politicii publice, a politicilor educaționale din Israel pentru a evalua grupurile minoritare, și mai ales aprecierea potențialului comunității beduine, care a fost neglijată. Se poate observa că alte minorități etnice, cum ar fi: societatea arabă din nordul Israelului (care include și druzii, creștinii și circasii) sunt tratate mult mai bine decât beduinii. Produsele sociale rezultate sunt mai semnificative pentru integrarea în educație, ocupație și reprezentare politică.

Contribuția teoretică a tezei constă în cercetarea aprofundată a situației reale, actuale (2022-2023) a minorității arabe, beduine în cadrul realității israeliene. Acest produs ne permite să descifrăm principalele motive care duc la înstrăinarea reciprocă între societatea israeliană și comunitatea beduină, care în zilele noastre produce o „explozie socială” caracterizată de acțiuni violente. Autorul tezei nu propune soluția finală, pe termen lung, dar descrie infrastructura (fizică și umană), care ar crea condiții pentru integrarea educațională generală a societății beduine în restul comunităților din Israel. Implementarea strategiilor, politicilor publice, politicilor educaționale, care vizează integrarea cuprinzătoare a tuturor cetățenilor statului Israel, a comunităților minoritare, poate asigura oferirea șanselor egale pentru toate activitățile grupurilor minoritare, care își doresc să contribuie la dezvoltarea durabilă a societății israeliene.

Pentru Republica Moldova, pentru societatea moldovenească, teza este actuală prin completarea surselor dedicate coeziunii sociale, integrării sociale a minorităților prin instruire și educație. Este vorba, în primul rând, despre aplicarea analizei comparate în descrierea și evaluarea modelelor de integrare socială a minorităților prin instruire și educație, verificate în statele dezvoltate ale lumii contemporane: SUA, Canada, Finlanda, Estonia, Țările de Jos, Suedia și Marea Britanie. Acest produs poate servi în calitate de sursă pentru o investigație a procesului integrării minorităților etnice în societățile multietnice din statele contemporane, inclusiv din Republica Moldova. În al doilea rând, autorul formulează concluzii referitoare la semnificația integrării sociale a tuturor cetățenilor pentru dezvoltarea lor personală, profesională, teze foarte importante pentru funcționarea instituțiilor statului de drept, a elementelor societății civile, a dezvoltării unei societăți incluzive.

Valoarea aplicativă a lucrării. Rezultatele cercetării sunt confirmate în propunerea detaliată prezentată în ultima parte a tezei, sugerând un proces cuprinzător de integrare, bazat pe investiții fizice și umane în instruirea și educarea reprezentanților minorității beduine. Unele rezultate au fost deja implementate în două autorități locale și două instituții de învățământ din Israel.

Instituțiile Republicii Moldova, stat candidat la aderare în Uniunea Europeană, la moment, sunt preocupate de realizarea obiectivelor generale și specifice ale Politicii Europene de Vecinătate (PEV), a prevederilor Acordului de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, de satisfacerea condițiilor de deschidere a negocierilor cu Comisia Europeană. Tema abordată, soluțiile oferite pentru integrarea deplină a minorităților etnice, a comunității beduine, în statul Israel, care beneficiază de resursele PEV, oferă specialiștilor responsabili de integrarea europeană a Republicii Moldova, managerilor instituțiilor responsabile de instruirea și educarea tinerilor, adulților un suport important pentru asimilarea conținutului procesului de integrare socială a tuturor cetățenilor, indiferent de apartenența lor etnică.

Aprobarea rezultatelor. Teza a fost elaborată la Școala doctorală Științe sociale a Universității de Stat din Moldova. Tematica abordată, etapele investigației au fost periodic evaluate de membrii Comisiei de Îndrumare. Rezultatele investigației au fost reflectate în capitolul din monografia colectivă: „*Sistemul educațional din Israel. Analiza modelelor de integrare socială a minorităților naționale*”/ The educational system in Israel. Analysis of the models of social integration of national minorities, coautor – Ludmila Roșca; în 5 articolele științifice, publicate în revistele științifico-practice recenzate din Republica Moldova, Categoria B : Relații Internaționale+, Administrația Publică și Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI; 2

articole publicate în reviste științifice din străinătate; în 10 articole publicate în culegeri ale manifestărilor științifice naționale și internaționale.

Cuvinte cheie: minorități, integrare socială, societate beduină, societate israeliană, sistem educațional, politici publice, politica educațională, autorități locale.

Volumul și structura tezei. Teza de doctor în științe politice: „The educational system as an integration factor of national minorities in Israeli society. Educational policies”, la specialitatea: 561.01 Theory, methodology of political science; institutions and political process, este constituită din adnotări (în limbile: engleză, română și rusă), lista abrevierilor utilizate în teză, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 270 titluri, 148 pagini text de bază, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului.

CONȚINUTUL TEZEI

În *Introducere* sunt incluse toate subdiviziunile solicitate regulamentar: actualitatea și importanța temei abordate; gradul de studiu al problemei; scopul și obiectivele tezei; ipoteza de lucru a cercetării; problema științifică soluționată; metodologia investigației științifice; importanța teoretică a lucrării; valoarea aplicativă a lucrării; aprobarea rezultatelor; volumul și structura tezei; rezumatele capitolelor tezei.

În *capitolul întâi*, intitulat: ***Integrarea socială a minorităților etnice: abordare teoretico-metodologică***, în baza analizei de conținut a constituțiilor, strategiilor, documentelor, actelor normative, este definit statutul social al minorităților etnice, din statele contemporane; sunt expuse definițiile fenomenelor și proceselor cheie necesare pentru desfășurarea investigației. Abordarea sistemică a materialului empiric acumulat ne-a permis să punem în evidență tendințele globale în creșterea și integrarea minorităților, diverse modele de integrare socială, prin instruire și educație, verificate de instituțiile politice, instituțiile sociale. Sunt examinate modelele de integrare socială, care promovează minoritățile, oferindu-le șanse egale în afirmarea lor în societate. În acest context au fost actualizate obiectivele integrării generale, beneficiile sociale și chiar modelele de succes, practicate în SUA și Canada, state cunoscute ca poli-etnice. Este actualizată o discuție academică fructuoasă, în care deosebim opinii ce se contrazic sau le completează pe cele cunoscute și utilizate în proiecte de cercetare a problemei abordate. Teoriile, conceptele asimilate, analiza experienței pozitive a statelor democratice dezvoltate, ne-a permis să propunem o definiție reînnoită a paradigmelor ce oferă soluții la problema științifică abordată.

În subcapitolul *întâi*: ***Abordări teoretice ale integrării sociale a minorităților etnice***, sunt expuse rezultatele utilizării a numeroase metode, inclusiv analiza comparativă, pentru a identifica etapele elaborării, adoptării și implementării politicilor

publice, comparând Israelul cu alte țări, în care a fost examinată legislația referitoare la reacția instituțiilor statului la problemele, nevoile grupurilor minoritare. Au fost comparate politicile naționale și rezultatele implementării lor în Finlanda, Estonia, Olanda, Suedia și Marea Britanie.

Baza juridică, normativă a integrării minorităților naționale în societatea moldovenească este oferită și de *Strategia de consolidare a relațiilor inter etnice în Republica Moldova în perioada 2017-2027*[39]. În acest document sunt definite noțiunile cheie pentru cercetarea/interpretarea și asimilarea tematicii abordate: integrare socială, minoritate națională, toleranță, pace civică, apartenență civică, națiune civică. În rezultatul aplicării analizei de conținut a strategiilor, programelor și politicilor publice au fost actualizate tezele despre necesitatea edificării societății civice, promovată de teoria naționalismului civic. Trecerea la acest nivel de organizare socială, este promovată și de cercetătorii din Republica Moldova: Oazo Nantoi, Andrei Iovu, Igor Boțan, Vasile Cantarji, Veceslav Reabcinschi și Anatol Gremalschi [3].

În subcapitolul doi: ***Integrarea minorităților naționale prin instruire și educație. Politicile educaționale din diferite state democratice***, sunt expuse rezultatele analizei teoriilor despre importanța integrării sociale a minorităților prin instruire și educație. În acest context o semnificație majoră o are conceptul despre minoritatea națională. Potrivit lui P. I. Jackson & P. Doerschler *în lumea contemporană există 3 exemple de țări: țară în care toți cetățenii sunt considerați membrii unei singure națiuni (Exemplu oferit de Franța); țară în care există o majoritate și o minoritate sau minorități, care produc expresia unei identități naționale. Cei care nu aparțin identității naționale a majorității, fac parte dintr-o minoritate națională; țări binaționale, care dau expresie națională la două identități a două grupuri principale, deși în general fiecare este o minoritate (Exemplu oferit de Belgia)* [83, P.249-251]. Analiza acestor afirmații ne-a permis să acumulăm materialul necesar pentru descrierea și aprecierea politicilor educaționale din Israel.

În subcapitolul al treilea: ***Modele de integrare a grupurilor minoritare în sistemul educațional***, sunt actualizate tezele filosofiei pragmatiste despre educație, care contribuie la dezvoltarea societății și a personalității, despre conexiunile educației și a democrației. Fundamentând aceste teze, J. Dewey în lucrarea: „*The School and Society*” expune rezultatele cercetării aprofundate a relației democrației și educației [8, P.20]. J. Dewey era convins că aspirația oamenilor de a comunica îi determină să creeze valori comune și să se apropie de poziții foarte diferite de cele tradiționale [8]; iar în lucrarea: „*Experience and Education*”, savantul subliniază că valorile și cunoștințele comune sunt create, sunt rezultate ale cercetării și interacțiunii sociale. Pentru J. Dewey democrația este mai mult decât un regim politic, este un stil de viață în care oamenii

participă la adoptarea deciziilor [9]. Aceste teze au fost dezvoltate în lucrare, au servit ca puncte inițiale în argumentarea semnificației practice a cercetării.

Integrarea socială prin instruire și educație a stat la baza reformei în educație, exprimată prin stabilirea cadrelor educaționale inovatoare. Problema integrării a fost obiectul dezbaterii publice în multe țări, deoarece trezește multe reacții atât pozitive, cât și negative. Susținătorii integrării sociale au văzut acest cadru ca o șansă de a reduce decalajele și diviziunile sociale pe baza diferențelor culturale, pentru a crea valori unificatoare și pentru a contribui la coeziunea societății. În acest sens, integrarea este un factor de unire. Oponenții acestei politici au prevăzut riscuri, cum ar fi: integrarea socială conduce la reducerea nivelului de învățare la media pe săptămână. Pentru inițierea responsabililor din sistemul educațional și cel politic, am prezentat două modele de integrare prin instruire și educație, verificate în practică în SUA și Canada [7].

În Statele Unite, există cinci expresii principale ale integrării educaționale și a aprecierii educației ca factor de integrare socială: legislația care interzice discriminarea, promovând egalitatea de șanse; oferirea părinților de vouchere pentru a-și înscrie copiii la școli private cu finanțare publică; înscrierea copiilor la școala publică la alegerea părinților; deschiderea de școli publice speciale supraregionale (școli magnet); permisiunea instituțiilor private (atât cu scop profit, cât și nonprofit) să înființeze școli care funcționează cu finanțare publică (școli charter). A. Barabasch și F. Rautner, în lucrarea: „Work and education in America: the art of integration” [2] au detaliat modelul american și au prezentat modul în care politicile din Statele Unite au introdus diverse reforme, orientate spre integrarea educațională. În literatura de specialitate există opinii controversate despre acest model.

Canada este cunoscută în lume și pentru politicile educaționale, prin care a absorbit mai multe comunități și pentru că are numeroase populații minoritare care s-au trezit integrate în viața educațională și comunitară. În articolul: „*Inclusion's confusion in Alberta*”, savanții: G. Gilham & J.W. Williamson menționează că în perioada 2015-2019, în Canada au venit 1.212.075 noi migranți, care au constituit 3,5% din totalul populației. Aproximativ 60% dintre migranți au fost acceptați să dezvolte economia canadiană, 26,8% au venit printr-un cadru de unificare a familiei și 11% au ajuns ca refugiați. Majoritatea migranților au venit din Asia (inclusiv Orientul Mijlociu), urmați de Europa [33, P.555]. În general, principalele țări ale emigranților în Canada sunt Filipine, India, China, Iran și Pakistan. Politica de integrare educațională a Canadei este cunoscută în lumea contemporană ca una bazată pe implementarea principiului egalității de șanse a tuturor elevilor și familiilor lor. Această concluzie este importantă pentru modernizarea și dezvoltarea durabilă a societății contemporane. Una din caracteristicile căreea, în opinia savantului M.G.

Ameny – Dixon, este nivelul de educație. M.G. Ameny – Dixon subliniază că educația și cunoștințele sunt repere semnificative în viața indivizilor, permițându-le să-și realizeze abilitățile, să-și formuleze propriile viziuni asupra lumii, să-și dezvolte conștiința socială, să-și monitorizeze propria viață și activitate profesională [25].

În subcapitolul patru: „*Sistemul de învățământ din Israel: abordare istorică și politologică*”, autorul actualizează rezultatele cercetării Chetty și a grupului său care arată că diferențele de calitate a educației perpetuează inegalitatea economică. În baza unui studiu complex al sistemului de învățământ american, estimează că ștergerea diferențelor de calitate între școli va reduce corelația veniturilor intergeneraționale la aproximativ o $\frac{1}{3}$. Prin urmare, savanții observă o corelație directă între economie și educație, pe care o ilustrează statistic [32, P.1602].

Sistemul educațional din Israel trece prin „*transformări*” încă de la înființarea statului. Fiecare perioadă de dezvoltare a Israelului se deosebește prin caracteristici istorice care au influențat politica, procesul decizional, prioritățile și evident bugetarea. Pentru a înțelege natura problemei cercetate, autorul prezintă evoluția istorică a sistemului educațional din Israel. Prima perioadă în dezvoltarea sistemului de învățământ de stat (1948 - 1960) este cunoscută ca: „*totul pentru națiune*”. Z. Bekerman în lucrarea: „*Shaping re-conciliatory memory: Towards Palestinian Jewish Co-existence through Bilingual Education*” menționează: că obiectivul educației în primii ani de existență a țării a reflectat provocările de bază ale Israelului ca stat în construcție care asimilează o scară fără precedent de valuri de imigrație și luptă pentru modernizarea diferitelor domenii de viață [5, P. 235]. Trei busole principale au direcționat statul Israel în acești ani – oala de topire, pionieratul și modernizarea.

A doua perioadă definită ca epoca instituționalizării: „*excelența mai presus de toate*” (1961-1980). În anii '60 și începutul anilor '70, sistemul de învățământ din Israel a trecut printr-o schimbare importantă, cunoscută ca „*reforma de tonifiere*”. Reperul său principal a fost adoptarea concluziilor „Comitetului Rim-alt” de către Knesset în 1968 și ridicarea vârstei de învățământ obligatoriu la 15 ani. Y. Harpaz susține aprecierea, conform căreia principalele aspecte ale acestei schimbări au fost: dezvoltarea semnificativă a învățământului secundar; întărirea statutului și importanței examenelor de bacalaureat; promovarea integrării, pluralismului în rândul cadrelor de învățare și cursurilor de învățare, ajustându-l în același timp la nevoile slabe ale populației; aprofundarea fundației academice în sistemul de învățământ; o întărire importantă a educației teoretice [12, P. 40]. În așa fel, statul Israel s-a maturizat, împreună cu sistemul său de învățământ [12].

A treia perioadă 1981 - 2000, cunoscută cu titlul: „*în căutarea succesului*” prin valorificarea rezultatelor testelor internaționale. Savanții A.Weininger & E.Weisblai

observă că în a treia perioadă mai influente sunt aspectele globale. În contextul educațional, aceasta este perioada în care se aplică reforma No Child Left Behind Act (NCLB) a președintelui SUA George W. Bush, care se concentrează pe evaluare și măsurare prin utilizarea unor standarde rigide. În același timp, au fost formate și răspândite, și testele PISA, care evaluează sistemele de învățământ din lume după standarde universale. Astfel, sistemul educațional din Israel a fost orientat spre exterior, savanții justificându-și concluziile în baza aplicării metodei comparative. Valorificarea rezultatelor testelor internaționale, orientarea către implementarea condițiilor succesului și performanței în educație i-a permis savantului N. Gruber să constate că în această perioadă s-a înregistrat o creștere rapidă de peste 50% a studenților din învățământul secundar [11], iar în 1990 s-a deschis un deceniu în care, aproximativ un milion de imigranți din fosta Uniune Sovietică, au migrat în Israel, proces care a condus la creșterea populației cu peste 20%.

A patra perioadă, din 2001 până în prezent: „*Luptă pentru viitor*” implementează proiecte educaționale strategice. Potrivit rapoartelor Ministerului Educației, sistemul educațional israelian vechi de peste șaptezeci de ani deservește peste două milioane de studenți și aproape două sute de mii de profesori. Sistemul de învățământ israelian este un rezultat al procesului de dezvoltare a statului din anul 1948 până în prezent (2024). În fiecare dintre perioade, administrația s-a referit în principal la interesele naționale care au vizat dorința de a înființa un sistem de învățământ de calitate adaptat populației locale în creștere (680.000 în 1948 până la 9,25 milioane în 2023). Este adevărat și există multe dovezi pentru aceasta.

În capitolul *al doilea: Integrarea reprezentanților minorităților arabo-beduine în învățământul din Israel*, autorul multiplu justifică teza: integrarea grupurilor minoritare în societatea israeliană este necesară pentru a păstra și reproduce legătura între educație și capacitatea economică și ocupațională a țării. Atitudinea sistemului educațional față de comunitatea arabo-beduină ca parte a societății israeliene este apreciată controversat de mai mulți ani, de specialiștii în educație. În politicile educaționale ale statului, potențialul învățării și educației ca mijloc de promovare a societății minoritare arabo-beduine este puțin reflectat, iar contribuția ajustării acesteia la procesul de modernizare și integrare pe piața muncii nu a fost suficientă. În acest capitol prezentăm o imagine actualizată a schimbărilor majore, înregistrate în dezvoltarea populației minoritare, punând accent pe societatea beduină, și pe procesul ei de integrare civico-culturală. În plus, sunt examinate aspectele educaționale ale interacțiunii dintre investiția în infrastructura educațională și valorificarea potențialului economico-ocupațional al comunității beduine.

În subcapitolul întâi: *Integrarea socială a populației minoritare din Israel: dimensiunea politică* autorul justifică teza: fiecare grup minoritar se confruntă cu numeroase dificultăți, piedici în relația cu societatea majoritară. Unele dificultăți sunt produse de fenomenul *discriminării*. Legea cetățeniei Israelului și Legea Întoarcerii definesc Israelul ca stat al națiunii evreiești. Y. Jabareen & A. Agbaria în lucrarea: „*Education on hold: Government policy and civic initiatives to promote Arab education*” [14, P.55], subliniază că mai mulți reprezentanți ai comunității arabe doresc să cunoască și să vorbească limba ebraică, vor să se integreze în societatea israeliană. Autorul identifică motivele politice ale populației majoritare, ale guvernului, care nu este interesat să facă demersuri de integrare a populațiilor minoritare, inclusiv a societății beduine. Autorul analizează diferite aspecte ale discriminării: economic, politic, religios, educațional.

În subcapitolul al doilea: *Integrarea comunității beduine în sistemul de învățământ din Israel* autorul explică că beduinii constituie aproximativ 35% din populația totală din districtul Negev (Sudul Israelului) [1]. Potrivit Biroului Central de Statistică din Israel, rata de creștere a populației beduine este mare în comparație cu societatea evreiască și chiar mai rapidă în comparație cu rata de creștere a populației arabe și musulmane, aproximativ 7,3% în 2019. Biroul Central oferă o prognoză statistică pentru 2035, în care indică o creștere semnificativă a populației de beduini din Negev, care va fi de aproximativ 370-500 de mii de oameni, în funcție de rata de scădere a creșterii populației. În fiecare dintre prognozele CBS pentru anii 2009-2059, grupul minoritar cu cea mai mare rată de creștere este populația arabă, iar în aceasta populația musulmană din sud - așa este identificată societatea beduină din Negev. Yeshiv, Kleiner - Kassir.

Deși în ultimii 15 ani am constatat o creștere reală a numărului membrilor comunității beduine care participă la admiterea în instituțiile superioare, există încă un decalaj între grupul majoritar și cele minoritare în accesul la studii superioare. De exemplu, în 2009, aproximativ 94% din populația beduină care avea diplomă de bacalaureat, respectiv îndeplinea cerințele de admitere la universități, au fost admiși la studii în instituțiile de învățământ superior. Pentru comparație, în populația evrească rata este 83%. Datele statistice ne permit să observăm că diferența dintre evrei și arabi (și beduini) se reduce la generația tânără, prin urmare nu este surprinzător că diferența dintre beduinii de 25-34 de ani și evreii cu studii academice este de 10,4%, în timp ce diferența de 21% la vârstnicii 35-64 de ani beduini și evrei (generația mai în vârstă). Potrivit Consiliului pentru Învățământul Superior, în anul de studii 2018-2019, au existat aproximativ 0,7% beduini (17,7% minorități în învățământul universitar) din toți studenții de licență, o rată care este mai apropiată de proporția lor în populație

(3,2% beduini și 21% din totalul minorităților). Cu toate acestea, rata studenților beduini la nivelul studiilor de masterat și doctorat este mult mai mică, constituind 0,2-0,3% din toți studenții israelieni. Integrarea membrilor societății beduine este în creștere în special în colegii (pentru formarea predării și colegii academice), și mai puțin în universitățile de cercetare.

În concluzie, se menționează că există o serie de instrumente de mobilitate socială, practicate în epoca modernă. În sistemul de învățământ individul dobândește abilități sociale, cognitive variate care îl ajută să se integreze în mediul său social și economic. Această înțelegere este comună pentru toți actorii procesului politic, procesului educational, prin urmare diferite grupuri sociale: clase, grupuri etnice, religioase etc. luptă constant pentru resurse necesare dezvoltării infrastructurii și asigurării cu cadre didactice competente în organizarea și buna desfășurare a procesului educațional atât formal, cât și informal. Pentru dezvoltarea unui sistem de învățământ integrat, un obiectiv al căruia ar fi reducerea decalajelor sociale, este necesară respectarea principiului *șanse egale* pentru toți actorii procesului social. Puterea politicii educaționale care vizează reducerea decalajelor în educație, va contribui la reducerea viitoare a inegalității sociale și economice.

În subcapitolul al treilea: ***Analiza contribuției societății minoritare beduine la dezvoltarea societății israeliene: aspecte educaționale și politico-economice***, se menționează că în istoria statului populația arabă n-a participat la discuțiile publice, dar schimbările din politică, economie și societate au sporit gradul de conștientizare a publicului. Actualmente, interesul instituțiilor statului și al organizațiilor societății civile pentru Negev și mai ales pentru populația beduină, se intensifică. În primii ani de existență a statului, a fost aprobată o politică de separare culturală între poporul evreu, societatea ebraică și membrii minorităților - comunitatea araba. Acesta a fost un punct de plecare, dezvoltat în politici de discriminare a minorității arabe în diverse domenii, inclusiv în probleme de religie, investiții și dezvoltare urbană, economie și, evident, problema educației. O perioadă îndelungată instituțiile statului n-au apreciat adecvat pericolele, amenințările ce vin din partea marginalizării minorităților de etnie arabă. Doar în primele decenii ale secolului XXI, cercetătorii observă schimbări importante în politicile publice ale statului Israel, orientate către diminuarea decalajelor între minoritățile etnice și grupul majoritar, înregistrate în toate domeniile vieții sociale, inclusiv în prestarea serviciilor educaționale de calitate. În acest context, sunt evaluate condițiile de angajare în câmpul muncii, pentru care tinerii și vârstnicii din minoritățile arabe, îndeosebi – beduinii, trebuie să fie bine instruiți, calificați. În realitate, pentru dezvoltarea abilităților solicitate de angajatori, sunt condiții insuficiente pentru instruire și educație, mai ales, în regiunea Negev. Pentru schimbarea

consistentă a situației din domeniul educației, a integrării minorităților marginalizate, sunt necesare investiții în dezvoltarea locuințelor, rezolvarea problemei terenurilor rezidențiale, în crearea de locuri de muncă, în dezvoltarea infrastructurii. Autorul prezintă o listă de puncte de referință, în care se exprimă discriminarea grupurilor minoritare, marginalizate și chiar excluse din viața societății israeliene. În articolul: „Sisteme educaționale ale minorităților din lume”, autorul tezei menționează că comunitatea arabă, cea mai mare populație minoritară din Israel, a fost discriminată de ani de zile, fără nicio justificare, iar societatea beduină, concentrată în sudul țării, suferă cel mai mult de toate aspectele discriminării.

Autorul prezintă situația din asigurarea cu școli, terenuri sportive, terenuri amenajate pentru odihna elevilor, segment în care în zonele populate de grupurile minoritate a existat neglijență de ani de zile. În toate subiectele supuse analizei, autorul aplică analiza comparată, pentru a ilustra decalajele existente. Este demn de remarcat faptul că infrastructura fizică în societatea evreiască este cu o marjă considerabilă în comparație cu media OCDE, în ciuda investițiilor mari în bugetul educației.

Concentrându-și atenția pe analiza situației reale a comunității beduine, autorul observă cele mai mari decalaje între comunitatea beduină și societatea evreiască. Lacunele culturale referitoare la formele de așezare au constituit obiectivul mai multor programe, prin care guvernul a încercat să rezolve problema, dar niciunul dintre ele n-a fost salutat de comunitatea beduină. Această realitate dăunează, până astăzi, statutului economic, educațional, profesional al comunității beduine și îi plasează pe tinerii ei la capătul scării sociale. Absolvenții sistemului de învățământ au capacități insuficiente pentru a se integra în învățământul superior în profesii economice.

În *al treilea* capitol: ***Dezvoltarea capacității de integrare a comunității minoritare în sistemul de învățământ ca factor al dezvoltării societății și națiunii***, autorul oferă soluții și aplicații folosind modelele existente. Capitolul începe cu o analiză a beneficiilor modelelor de integrare educațională. Experiența acumulată arată că integrarea comunităților minoritare este o necesitate, o posibilitate, o provocare care, fiind satisfăcute, oferă noi oportunități de dezvoltare atât societății, cât și națiunii.

În subcapitolul întâi: ***Modele de integrare a comunităților minoritare în statele dezvoltate ale lumii contemporane***, autorul subliniază că politica de integrare a minorităților în lume este o problemă publică, reflectată în mass-media oriunde există un discurs politic privind includerea grupurilor minoritare care se află în țară sau care ajung în țară [16, P. 365]. V. Bazan – Monasterio ș.a. subliniază că realitatea globală a imigrației a determinat guvernele să gândească, să decidă și să stabilească politici care să permită existența minorităților pe pământul națiunii cu toate avantajele și dezavantajele ei [29, P.129]. Actualmente, asistăm la o imigrație masivă a refugiaților

din zonele de conflict în Europa din 2012, în Statele Unite, Australia și alte țări. Y. Shavit observă că liderii instituțiilor care au fost suficient de inteligenți au profitat de avantajele venirii și organizării grupurilor minoritare, de includerea lor în viața societății locale. Prin adoptarea politicilor integratoare, ei au găsit soluții, prin care au realizat schimbări economice, sociale, motivând, în așa fel, noi veniții să se integreze, aducând „culoare” culturală suplimentară [18, P. 57]. Experiența acestor state ne învață că toate schimbările au sporit atractivitatea turistică a regiunii și țării, care se transformă într-o putere economică uriașă. Valoarea economică a acestor practici a fost multiplicată de politica și soluțiile lor pentru integrare a minorităților în sistemele civile: economie, ocuparea forței de muncă; educație; societate și cultură. Pentru a-și argumenta concluziile analizei materialului empiric, autorul evaluează experiența: Canadei, Belgiei, Sloveniei în implementarea principiului: egalitatea de șanse, garantat tuturor cetățenilor statelor democratice.

Subcapitolul doi: *Îmbunătățirea politicilor pentru integrarea societății beduine în sistemul educațional din Israel*, evidențiază patru aspecte principale ale integrării cu succes a minorității beduine în sistemul educațional. Pentru a prezenta o tendință mai pozitivă în integrarea economică, culturală și politică a comunității beduine în societatea evreiască, sunt valorificate aspectele integrării în sistemul de învățământ, accentul fiind pus pe factorii: educație; angajarea în câmpul muncii; bugetele autorităților publice centrale și locale și creșterea capacității lor organizatorico-financiare; un sentiment de securitate personală. Acești factori au fost aleși din motiv că împreună pot crea un pachet pentru abordarea problemei, factorii se află în relație de interdependență. Creșterea și gestionarea adecvată a bugetelor guvernamentale sprijină construirea de sisteme educaționale și bunăstare care, la rândul lor, stimulează autoritățile publice locale să valorifice eficient potențialul capitalului uman. Sistemul de învățământ este preocupat de înscrierea copiilor din societatea beduină în diferite etape ale educației, începând cu școala de pipi și până la învățământul superior academic și non-universitar. Sistemul de învățământ oferă copiilor abilități verbale, cognitive și sociale chiar la nivelul școlii de pipi.

O problemă majoră pentru buna funcționare a sistemului educațional în toate statele lumii este abandonul școlar. În rândul studenților beduini abandonul studiilor este una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă sistemul de învățământ. În opinia specialiștilor din domeniu, abandonul școlar este un fenomen cu consecințe majore pentru viața și activitatea persoanei și a comunității din care face parte. În 2018, rata abandonului școlar a beduinilor din grupul de 17 ani, din Negev, a fost de 23,5%, comparativ cu 10% în rândul membrilor altor minorități și cu 7,4% din aceeași grupă de vârstă în societatea evreiască.

Pentru diminuarea influențelor abandonului școlar au fost desemnați coordonatori de perseverență din rândul cadrelor didactice superioare, la șase licee mari de șase ani: trei în orașul Rahat și trei în orașul Hura. „Programul Nachshon” este un program național de prevenire a abandonului școlar, susținut financiar de Ministerul Educației. Programul implementat din anul școlar 2022-2023, include trei componente: reducerea decalajelor de învățare, abordarea problemelor emoționale și abilitarea socială.

O altă problemă pe care sistemul local trebuie s-o abordeze pentru a îmbunătăți abilitățile minorităților de integrare socio-economică și culturală o reprezintă nivelul relativ scăzut de performanță al studenților din societatea beduină și decalajele dintre aceștia și omologii lor din grupurile minorității arabe și majoritatea evreiască. Pentru a îmbunătăți situația în acest domeniu este necesar să fie activat programul „subiect de înmatriculare”, care funcționează în societatea evreiască, dar nu și în comunitatea beduină. În cadrul programului elevii din clasele 11-12, care n-au susținut examenele de înmatriculare la una sau două materii primesc ajutor suplimentar pentru a depăși bariera.

În subcapitolul trei: ***Implementarea modelelor în sistemul educațional ca factor integrator pentru comunitatea beduină***, sunt prezentate modelele cu rezultate pozitive, implementate la propunerea autorului tezei. Este vorba despre: Liceul Ort Abu-Tlul, care a promovat proiecte comune cu autoritatea locală Yeruham; Liceul El-Nur din orașul Rahat realizează programe care integrează abilitățile individuale ale elevului și nevoile sale socio-emoționale ca cetățean membru minoritar în societatea israeliană. În instituție se desfășoară în prezent mai multe programe care promovează integrarea între cele două societăți. Sunt descrise: Programul „Viața comună în Negev”; Proiectul de dezvoltare a abilităților școlare și viitoare cariere, activitatea actorilor asigură îmbogățirea educațională în știință, tehnologie, inginerie și matematică (STEM); Programul „Academia în liceu”; Proiectul „Formare profesională pentru tineri”; Programul ISTEAM (Innovation Science Technology Engineering Arts Mathematics); Proiectul „sera” (دفيئة) este un program educațional exclusiv de un an pentru absolvenții de liceu în condiții de internat complet; Formarea profesională pentru adulți. Investigația fenomenului complex – integrarea socială a comunității beduine în societatea evreiască prin instruire și educație, ne-a permis să valorificăm experiențele pozitive, înregistrare în acest scop de mai multe instituții educaționale, Astfel, observăm că dreptul constituțional recunoaște unele drepturi importante ale minorității naționale arabo-beduine, inclusiv drepturile de auto-conducere și autoguvernare, statutul limbii arabe ca limbă oficială, existența sistemului de învățământ de stat arab, judecata religioasă în statutul personal, dreptul de a integra

reprezentanții minorităților arabe în cadrele guvernamentale și reprezentarea lor adecvată. Totodată, am pus în evidență rezervele nevalorificate, pe care am încercat să le promovăm în alte instituții și zone populate de beduini. Din aplicarea ideilor expuse în teză, așa cum se arată în subcapitolul 3.3 instituțiile care au adoptat recomandările au știut să le ajusteze la nevoile și caracteristicile locale și să creeze o structură și un mecanism operațional de stabilizare a sistemului organizațional.

CONCLUZII GENERALE SI RECOMANDARI

Concluzii

1. Analiza surselor selectate pentru aprecierea situației minorităților în societățile contemporane a statelor democratice, evoluția statutului social al minorităților și relația lor cu societatea majoritară, ne-a permis să observăm că fenomenul poate fi explicat în două moduri: politic și istoriografic. Existența minorităților, tensiunea, luptele dintre ele și populațiile majoritare sunt cunoscute în toate etapele istorice de dezvoltare a omenirii. Am constatat că au fost perioade în care tensiunile, conflictele interetnice erau nepericuloase pentru dezvoltarea societății. În secolul XXI, situația s-a schimbat, în diferite regiuni ale lumii stabilitatea la nivel național, local este afectată de conflictele, provocate de numeroase, masive valuri migraționiste, care multiplică provocările și riscurile de Securitate. Pe parcursul mai multor decenii Uniunea Europeană a oferit un model viabil de Securitate și Stabilitate regională. Cu regret, din februarie 2022, când Federația Rusă a declanșat războiul din Ucraina, în Europa s-a instaurat o stare de incertitudine, insecuritate, trăită de cetățenii europeni. O astfel de stare trăiesc minoritățile și societatea israeliană de mai mulți ani, situație agravată de atacul grupării Hamas, din 7 octombrie 2023. Toate acestea sporesc semnificația practică a investigației, care abordează integrarea socială a minorităților naționale, prin instruire și educație – o cale sigură de menținere și reproducere a condițiilor stabilității sistemului politic, social din fiecare țară contemporană.

2. Pentru consolidarea societății civice, coezive în statele democratice contemporane avem nevoie de un sistem normativ: *un set de reguli, care reglementează folosirea listei de instrumente*. Sistemele de protecție a minorităților naționale au avut ca ideal sistemele care codifică drepturile omului și libertățile fundamentale, cum ar fi: Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice; Convenția Europeană a drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale. Acestea sunt sisteme de standarde. Încercarea de a elabora instrumente în domeniul protecției minorităților naționale, urmând aceeași cale, s-a confruntat cu dificultăți. Asimilarea conținuturilor, semnificației categoriilor cheie a investigației ne-a permis să elaborăm planul tezei, să formulăm și să atingem obiectivele cercetării.

„Formarea și educația sunt repere importante în acumularea capitalului uman și realizarea capacităților unui individ. Sistemul de educație formală are multe roluri în societatea modernă, inclusiv transmiterea de competențe, dezvoltarea gândirii independente și critice, formarea unei viziuni asupra lumii și pregătirea pentru perioada angajării” [35, P.205]. Analiza dezbaterilor științifice a formelor și modelelor de integrare a minorităților etnice din statele democratice dezvoltate, ne-a oferit o bază teoretico-metodologică importantă pentru aprecierea statutului minorității arabo-beduine din Israel. În articolul: „*Integrare sau segregare în societăți (Studiul de caz al sistemului de educație în Israel)*”, autorul prezintă beneficiile unei astfel de integrări așa cum a fost solicitată și propusă statului Israel [12].

3. *Integrarea socială* este percepută ca un proces dinamic reciproc, în care se implică mai mulți actori, care facilitează participarea tuturor grupurilor etnice la viața economică, politică, socială, culturală, care stimulează un sentiment împărtășit al apartenenței civice la statul Republica Moldova și care consolidează societatea. Toleranța și respectul față de limba, cultura și confesiunile tuturor comunităților etnice din teritoriul țării constituie una dintre condițiile inalienabile ale păcii civice în Republica Moldova și reprezintă unul dintre punctele principale de reper ale procesului de integrare a minorităților naționale. Integrarea presupune garantarea drepturilor persoanelor aparținând tuturor grupurilor etnice, respectarea și promovarea diversității culturale, precum și crearea precondițiilor pentru consolidarea societății.

4. Analiza literaturii de specialitate în care este descifrată integrarea socială prin instruire și educație, îndeosebi în statele europene, îi permite autorului să conchidă: conducerea autorităților publice centrale și locale care au elaborat o politică incluzivă și egalitară care valorifică mândria culturală, economică și socială a minorităților, capacitatea lor de a deservi interesul național al țării care le-a oferit cetățenie. Politicile educaționale adaptate la cerințele secolului XXI, utilizarea opiniilor experților locali și rezultatele cercetărilor empirice demonstrează contribuția viitoare a grupurilor minoritare la dezvoltarea economiei naționale susțin tezele autorului despre importanța integrării educaționale. Modelele prezentate de Finlanda, Estonia, Țările de Jos, Suedia și Regatul Unit demonstrează puterea integrării sociale a minorităților prin instruire și educație.

5. Aplicarea metodei - analiza comparativă, ne-a permis să descriem particularitățile procesului de integrare a minorităților în sistemul educational din Israel. În prima parte a celui de-al doilea capitol, este descifrată relația dintre sistemul de învățământ și populația minoritară, autorul concluzionează că situația actuală a populației minoritare în general și a minorității beduine în special, este rezultatul aplicării politicii de discriminare. Demonstrarea prezenței decalajelor mari, susținute de rapoartele guvernamentale despre investițiile fizice, înființarea infrastructurilor

educaționale, ocupaționale și culturale, și realitatea sumbră a neglijenței care este exprimată în numeroasele valuri de violență din regiunea de sud a statului Israel.

6. Analizând rezultatele datelor legate de integrarea defectuoasă a minorităților și a societății beduine, autorul subliniază că liniile politice de discriminare a minorităților pe fundal cultural – religios continuă și chiar „cresc”, din cauza extremismului și procesului de distanță mental-psihologică a minorităților beduine față de vecinii lor, membrii societății majoritare - societatea evreiască, și chiar față de membri minorității arabe (rezidenții minorității din nordul Israelului). Lipsa infrastructurilor fizice și umane este urmată de angajarea în activități cu venituri relativ mici, învățatură, bunăstare, agricultură și menținerea constantă în starea de sărăcie. În ciuda constatărilor descriptive privind liniile de politică, programele cu mai multe bugete și înființarea de centre de direcție (centre „*Rian*”), așa cum este descris în subcapitolul 2.3, autorul nu găsește multe programe eficiente – integratoare care să creeze infrastructură pe termen lung și impact real asupra dezvoltării comunității beduine.

7. Din concluziile subcapitolelor 2.2 și 2.3 autorul deduce cât de valoroasă și utilitară este integrarea educațională ca factor de promovare a populației, pentru membrii minorităților, societatea majoritară și statul care stabilește politica. Toate datele, descrierea, comparațiile și metoda inductivă permit concluzionarea de la cazuri private până la determinarea generalizată. Este vorba despre componentele politicii care nu dezvoltă suficient grupurile de populație, în special membrii minorităților israeliene, care pot indica fenomene și efecte similare asupra populației în ansamblu. Autorul concluzionează că în perspectivă statul este cel care va lucra și va insista pentru a asigura integrarea educațională în comunitatea beduină, succesul acestei politici va mobiliza toată populația minoritară din Israel. În articolul: „*Minoritatea arabă și majoritatea evreilor în sistemul educațional israelian*” autorul propune soluția pentru problema politicii de integrare în Israel [12].

Constatări expuse în procesul analizei literaturii de specialitate, care includ analiza teoriilor și definițiilor, tendințelor și fenomenelor globale, strategiilor și liniilor de politică managerială din diferite țări, și compararea datelor cu Israel, indică faptul că propunerea autorului și soluțiile însoțite permit rezolvarea problemei de cercetare. Un factor important în soluționarea problemei abordate, care necesită un tratament special este statutul femeii în societatea beduină. În baza rezultatelor generalizate putem afirma că *ipoteza cercetării a fost confirmată* și s-a dovedit că procesul de integrare combinată, care constituie un avantaj interdisciplinar, punând accent pe investițiile în infrastructuri fizice și umane, va permite membrilor minorității beduine să se integreze în economia și societatea israeliană.

8. Pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă instituțiile statului Republica Moldova, instituțiile sistemului educațional teza, rezultatele investigației au o semnificație majoră, din motiv că societatea moldovenească prin structura ei este polietnică. Fiind preocupate de realizarea obiectivelor strategice ale politicii interne și externe, printre care prioritar este integrarea în Uniunea Europeană, a cărei funcționalitate este asigurată de respectarea principiului: unitate prin diversitate, instituțiile statului, îndeosebi Ministerul Educației și Cercetării acordă o atenție sporită respectării dreptului la educație pentru toți tinerii, indiferent de apartenența lor etnică, situația materială, statutul social al părinților.

9. Baza normativă a politicilor educaționale, care soluționează problema integrării sociale a tinerilor din Republica Moldova, prin instruire și educație este oferită de Codul Educației, Strategia relațiilor interetnice etc. Toți cetățenii Republicii Moldova beneficiază de aceleași condiții, drepturi, libertăți fundamentale. Problemele apar în procesul asimilării conținutului actelor normative, strategiilor și politicilor, care trebuie studiate, corelate cu tradițiile și obiceiurile culturii tradiționale a minorităților. Într-o situație parțial asemănătoare cu cea a beduinilor din Israel se află minoritatea romilor, care reprezintă 0,34% din populația Republicii Moldova (datele din 2014). În cultura acestui grup minoritar interesul față de școală, școlarizare este mai puțin educat în familie. Din această cauză abandonul școlar în rândul romilor este o problemă serioasă, asupra căreia trebuie să conlucreze liderii grupului minoritar și autoritățile publice locale. Problemele cu care se confruntă societatea moldovenească la tema cercetării sunt analizate în lucrarea: „*Integrarea grupurilor etnice și consolidarea națiunii civice în Republica Moldova*”, semnată de un grup de autori, proiectul fiind coordonat de Arcadie Barbăroșie și Oazo Nantoi.

Recomandări

Asimilarea experienței statelor democratice dezvoltate și recomandărilor expuse în: monografiile, articolele științifice consultate, documente etc. a permis autorului să formuleze câteva recomandări, implementarea cărora ar susține producerea schimbării/ revizuirii politicilor educaționale din Israel, ar reformula paradigmele în ambele societăți, societatea majoritară, cea evreiască, și comunitatea minoritară - cea araba și cea beduină.

1. Pentru a ameliora situația minorității beduine prin integrarea ei cu succes în sistemul de învățământ din Israel, recomandăm autorităților publice locale să implementeze programe/ politici care ar crea condiții pentru satisfacerea factorilor importanți pentru procesul de integrare: educație; ocupație; finanțare bugetară și dezvoltarea capacității lor de organizare economică; simțul securității personale.

2. Autorităților publice centrale: Ministerului Educației, Ministerului Muncii, Ministerului Finanțelor recomandăm să utilizeze o nouă metodologie în repartizarea resurselor pentru dezvoltarea sistemelor și infrastructurilor educaționale în societatea beduină. Este necesară coordonarea între cele două sisteme de bugetare. Sistemul este obligat să coordoneze bugetul pe an calendaristic (ianuarie - decembrie) sau an de studiu israelian (septembrie - iunie). Extinderea semnificativă a sistemului de transport pentru studenți. Nu este acceptabil ca studenții și adulții să nu poată ajunge la instituțiile de învățământ (școală/formare profesională) din cauza deficitului mare din sistemul de transport.
3. Se recomandă dezvoltarea curriculei pentru vârste fragede care să pună accent pe abilitățile linguale, cognitive și sociale. Aplicarea programului de explicare și aplicare a frecvenței regulate în instituțiile de învățământ, în cooperare cu conducerea locală și activând ghizi locali pentru a explica importanța frecvenței copiilor în sistemul primar. Adoptarea unui program strategic, finanțat de guvern și autoritățile locale pentru prevenirea abandonului școlar.
4. Propunem identificarea unei modalități de îmbunătățire a forței de muncă în autoritățile locale, care alături de procesul organizatoric, care va îmbunătăți calitatea forței de muncă, va promova structura organizatorică a autorității. Se recomandă ca Ministerul Afacerilor Interne să încurajeze și să promoveze numirea directorilor generali profesioniști și cu experiență în cadrul autorităților.
5. În Republica Moldova se impune promovarea politicilor entice nediscriminatorii, vizând integrarea treptată și cuprinzătoare a minorităților, care să contribuie la creșterea gradului de reprezentare politică a minorităților. Se recomandă Ministerului Educației și Cercetării să elaboreze planuri de acțiune bazate pe bunele practici din Finlanda, Țările de Jos, Estonia, Suedia, Regatul Unit, SUA și Australia. Cu atât mai mult cu cât, în urma războiului din Ucraina, Republica Moldova a primit un număr mare de refugiați, dintre care zeci de mii s-au înscris în instituții de învățământ.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Cărți

1. ALBA, R. Bright vs. blurred boundaries: *Second-generation assimilation and exclusion in France, Germany, and the United States*. *Ethnic and Racial Studies*, vol 28 (1), 2005. Pp. 20-49. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/0141987042000280003> (18.8.21).
2. BARABASCH, A., RAUNER, F. *Work and Education in America. The Art of Integration*. Springer Netherlands, 2012. Pp. 166 – 181. ISBN: 978-94-007-2272-9.
3. BARBĂROȘIE A., NANTOI O. (coord.) *Integrarea grupurilor etnice și consolidarea națiunii civice în Republica Moldova*. Institutul de Politici Publice, Chișinău, 2012. file:///C:/Users/user/Desktop/NOHA.Minorit.naț/integrarea_grupurilor_etnice_ro.pdf .
4. BEN – PORAT, C., YONA, Y., & BASHIR, B. *Public policy and multicultural societies*. Jerusalem: Van liar Institute, 2016. Pp. 118 – 139.
5. BEKERMAN, Z., HORENCZYK, G *Bilingual education in Israel: Final report submitted to the Ford Foundation*. Jerusalem: School of Education, The Hebrew University of Jerusalem, 2001. Pp. 17 – 32. Retrieved from: <http://sites.huji.ac.il/melton/Bilingual-11-01.pdf> (10.9.21).
6. BONILLA-SILVA, E. *Racism without Racists: Color-Blind Racism and the Persistence of Racial Inequality in America*. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2017 . Pp. 220 – 227. ISBN: 978-1-4422-7622-2.
7. BOYLES, D. *American Education and Corporations: The Free Market Goes to School (1st ed.)*. London: Routledge, 1998. Pp. 112 – 119. ISBN: 9780429457579.
8. DEWEY, J. *The School and Society*. Chicago: The University of Chicago Press, 1990. Pp. 19-44. Available at: https://brocku.ca/MeadProject/Dewey/Dewey_1907/Dewey1907a.html . ISBN: 978-1605200927.
9. DEWEY, J *Experience and Education*. A Touchstone Book, Simon & Schuster, 2006.
10. GAVISON R., BALFOUR T. *Sofia: Publishing complex*, 2019. Pp. 3- 39. Retrieved from: https://www.academia.edu/39897250/Education_and_the_labor_Market_In_Israel_An_Anthology_of_Articles_ (19.8.21).
11. GRUBER, N. *Factors of the low achievement of Israeli students: between the seeming and the reality in the PISA test*. Tel Aviv: Root Institute for Socio-Economic Research, Tel Aviv University, 2017. P. 16-27. Retrieved from: <https://shorsh.institut e/archive .php?f=research-paper-heb-Gruber-PISA.pdf> (1.8.21).
12. HARPAZ, Y. *A country does not make peace with its citizens*. *Echo of Education*, vol 4(5), 2011. P. 38–43. Retrieved from: <https://yoram harpaz.co m/interv iews /201 1 02a.pdf> (22.8.21).
13. HOLM, G., LONDEN, M. *The discourse on multicultural education in Finland: education for whom? Intercultural Education*, vol 21 (2), 2010. Pp.107-120. Print ISSN: 1467-5986 Online ISSN: 1469-8439.
14. JABARIN, Y., AGBARIA, A. *Education on hold: Government policy and civic initiatives to promote Arab education in Israel*. Nazareth: Dirasat, Arab Center for Law and Policy, 2010. P. 51-68.

15. JACKSON, P.I., DOERSCHLER, P. *How Safe Do Majority Group Members, Ethnic Minorities, and Muslims Feel in Multicultural European Societies? Democracy and Security*, vol 12 (4), 2016. Pp. 247-277. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/17441916.2016.1213165> (15.8.21).
16. KNELLER, G.F. *Introduction to the philosophy of Education*. N.Y: John Wiley & Sons, 1967. P. 112 – 114; 138. ISBN: 978-0415012850.
17. LINDEMANN, K. SAAR, E. *Ethnic inequalities in education: second-generation Russians in Estonia. /Ethnic and Racial Studies*, vol 35: (11), 2011. Pp. 1974-1998. Print ISSN: 0141-9870 Online ISSN: 1466-4356.
18. SHAVIT, Y. *Chronicle of Disappointment: Integration between Arabs and Jews in Elementary School*. *Israeli Sociology*, vol 16 (2), 2015. P. 30-37. Retrieved from: <https://www.academia.edu/12146949/%D99> (12.8.21).
19. TAKEDA, N., WILLIAMS, J.H. *Pluralism, identity, and the state: national education policy towards indigenous minorities in Japan and Canada. Comparative Education*, vol 44 (1), 2008. P. 75-91. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/03050060701809441> (22.8.21).
20. YESHIV, A., KLEINER – KASSIR, N. *Arab women in the Israeli labor market: characteristics and policy measures*. Jerusalem: Bank of Israel, Research Division, 2012. P. 31 – 39 Retrieved from: https://www.boi.org.il/he/Research/Papers/papers_dp1_205h.
21. ZABRODSKAJA, A. *Language Testing in the Context of Citizenship and Asylum: The Case of Estonia. Language Assessment Quarterly* vol 6 (1), 2009. Pp. 61-70. Online ISSN: 1543-4311.

Articole, Teze

22. AGBARIA, A. *Informal education in Palestinian society in Israel*. In: S. Rumi and M. Shmida (eds.), *Informal education in a changing reality*. Jerusalem: Magnes Press, 2017. Pp. 295-314.
23. ALBERTINI, M., MANTOVANI, D., & GASPERONI, G. *Intergenerational relations among immigrants in Europe: the role of ethnic differences, migration and acculturation. / Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol 45 (10), 2019. Pp. 1693-1706. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1485202> (20.8.21).
24. ALVAKILI, N. *Education systems of minorities in the world*. In: *The contemporary issues of the socio- humanitarian sciences. Proceedings of the International Scientific Conference the XI Edition*, Chisinau, 3th – 4th, 2020. Free University of Moldova, ULIM, 2021. Pp. 490 – 496. ISBN 978-9975-3471-3-6.
25. AMENY – DIXON, M. G. *Why multicultural education is important higher education now than ever: A global perspective*. 2013. Pp. 2-5. Retrieved from <http://www.nationalforum.com/Electronic%20Journal%20Volumes/Ameny-Dixon,%20Gloriar.pdf>
26. ARGOV, A. *The Development of Education in Israel and Its Contribution to Long-Term Growth*. Jerusalem: Bank of Israel, Series of Discussions, Research Department, 2016. Pp.12 – 31.
27. ANGRIST, J. D. LAVY, V. *Does Teacher Training Affect Pupil Learning? Evidence from Matched Comparisons in Jerusalem Public Schools. / Journal of*

- Labor Economics*, vol 19(2), 2001. 343- 369 Pp. Retrieved from: <https://www.journals.u-chicago.edu/doi/pdf/10.1086/319564> (22.8.21).
28. BEN-DAVID, D. *A Macro View of the Economy and Society in Israel*. In: D. Ben-David (Ed.), *State of the State Report: Society, Economy and Policy 2009*. Jerusalem: Taub Center for Social Policy Research in Israel, 2010, p. 41- 47.
 29. BAZAN – MONASTERIO, V. GIL – LACRUZ, A.I, & GIL-LACRUZ, M. *Life satisfaction in relation to attitudes towards immigrants among Europeans by generational cohorts*. *International Journal of Intercultural Relations*, Vol 80, 2021. P. 121-133, ISSN 0147-1767. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2020.10.005> (19.8.21).
 30. BEKERMAN, Z. *Shaping re-conciliatory memory: Towards Palestinian Jewish Co-existence through Bilingual Education*. In: Yotam Benziman (Ed.), *Memory Games: Concepts of Time and Memory in Jewish culture*, Van Leer Institute & Hakibbutz Hameuchad Publishing House, pp. 231-249. 2008.
 31. BLEICH, E., BLOEMRAAD, I., & DE GRAAUW, E. *Migrants, Minorities and the Media: Information, Representations and Participation in the Public Sphere*. / *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol 41 (6), 2015. Pp. 857-873. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/1369183X.2014.1002197> (22.8.21).
 32. CHETTY, R., FRIEDMAN, J.N, HILGER, N., SAEZ, E., WHITMORE, D., & SCHANZENBACH, D. Y. *How Does Your Kindergarten Classroom Affect Your Earnings? Evidence from Project Star*. *The Quarterly Journal of Economics*, vol 126 (4), 2011. Pp. 1593–1660. ISSN 0033-5533.
 33. GILHAM, G. WILLIAMSON, J.W. *Inclusion's confusion in Alberta*. *International Journal of Inclusive Education* vol 18 (6), 2014. Pp. 553-566. Print ISSN: 1360-3116 Online ISSN: 1464-5173.
 34. PETTERSSON, D., PROITS, T.S., & FORSBERG, E. *From role models to nations in need of advice: Norway and Sweden under the OECD's magnifying glass*. / *Journal of Education Policy* 32 (6), 2017. Pp. 721-744. Print ISSN: 0268-0939 Online ISSN: 1464-5106.
 35. ROȘCA, L ALVAKILI, N. *The educational system în Israel. Analysis of the models of social integration of national minorities*. In: *The interconexions of social integration and the strengtening of the national security system*. Collective Monograph. Chisinau, 2022, P.204-243. ISBN 978-9975-165-06-8.

Contribuții specifice pe site web

36. CHE – Council of Higher Education in Israel - Israeli Information of minorities - [https:// cms.educ ation.gov .il/NR/ rdonl yres/48A3A1A2-7475-4788-863D-9A9937438ACD/155146/miutim.pdf](https://cms.education.gov.il/NR/rdonl/yres/48A3A1A2-7475-4788-863D-9A9937438ACD/155146/miutim.pdf) (20.11.21).
37. Central Bureau of Statistics in Israel. <https://www.cbs.gov.il/he/pages/default.aspx> (1.9.21).
38. US Forte- Education institute – 2022 - [http://www.fortefoundation.org/site/PageServer\(5.12.22\)](http://www.fortefoundation.org/site/PageServer(5.12.22)).
39. Strategia relațiilor interetnice. pdf. file:///C:/Users/user/Desktop/noha/Strategia...%20rla%C5%A3.%20interetnice.pdf

Publicațiile autorului la tema tezei

1. Capitole în monografii

1. **ALVAKILI, N.** Sistemul educational din Israel. Analiza modelelor de integrare sociala a minoritatilor nationale. În: Interconexiunile integrării sociale și consolidarea sistemului național de securitate. Monografie colectivă. Coautor – ROȘCA L., Chișinău: (tipogr. „Print-Caro”), 2022, P.204 – 244. ISBN 978-9975-165-06-8.

2. Articole în reviste științifice recenzate, Categoria B, din țară.

1. **ALVAKILI, N., ROȘCA, L.** Management of the national education system under the conditions of globalization. In: Relații internaționale. Plus. 2021, nr. 2(20). P. 159-169. ISSN 1857-4440. Available at: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/146083 .
2. **ALVAKILI, N. ROSCA, L.** *Internationalization in university education in Israel: problems, valuable experiences for international cooperation in the field of education.* Scientific Department SCIENTIFIC ANNALS - of the Academy “Stefan Cel Mare”, of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova, Legal Sciences, nr. 15, 2022. P. 186-200. ISBN: 978-9975-135-60-3 (PDF).
3. **ALVAKILI, N.** *Arab minority and Jews majority in the Israeli education system.* Chishinau: ECOSOEN. Stiinte economice, sociale si ingineresti. Anul 1, nr. 3,4, 2019. P. 91-95. ISSN 2587-344X. Categoria B.
4. **ALVAKILI, N., HAJAJRA, M.** *Equality politics in the education system: the Arab and Bedouin sectors of Israel.* Chisinau: ECOSOEN. Stiinte economice, sociale si ingineresti. Anul 1, nr. 1,2,2020. P. 150-154 (0.25 p.s.). ISSN 2587-344X. Categoria B.
5. **ALVAKILI, N., HAJAJRA, M.** *Equality politics in the education system: the Arab and Bedouin sectors of Israel.* Chisinau: ECOSOEN. Stiinte economice, sociale si ingineresti. Anul 1, nr. 1,2,2020. P. 150-154. ISSN 2587-344X. Categoria B.

2.2. În reviste științifice din străinătate

1. **ALVAKILI, N.** Barriers to equality in the Arab education system. *Ялта. Проблемы современного педагогического образования. Выпуск 65(2). 2019.* P.18-19 ISSN 2311-1305 9772311 130004.
2. **ALVAKILI, N.** Barriers and impediments to the integration, accession and enrollment of the Bedouin community in the higher academic corps in the State of Israel. Al Arab Social newspaper. Available at: <https://www.alarab.com/Article/1031630>. (In Arabic; Internet view).

3. Articole în culegeri ale conferințelor științifice internaționale din Republica Moldova

1. **ALVAKILI, N.** *National resilience, community resilience in times of crisis, theories, and influences.* Conferința Științifică Internațională „Strategia Securității Uniunii Europene în contextul Metamorfozelor Relațiilor Internaționale (II)”, Academia de Administrare Publică, 22 aprilie, 2022. P. 269 – 278. ISBN 978-9975-56-873-9.

2. **ALVAKILI, N., SIROTA, J.** *Influența COVID-19 asupra siguranței aprovizionării cu alimente a Israelului.* In: Strategia Securității Uniunii Europene în contextul Metamorfozelor Relațiilor Internaționale. Vol.1, 23 aprilie 2021, Chișinău: Tipogr. „Print-Caro”, 2021, P. 109-114. ISBN 978-9975-56-873-9. Available at: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/109-114_26.pdf
3. **ALVAKILI, N.** *Gagauz minority in Moldova: language and education challenges.* Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice. Ediția a VII-a, 26 februarie 2021, Chișinău: Tipografia «Print-Caro», 2021, P. 123-125. ISBN 978-9975-3492-3-9. Available at: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/142718
4. **ALVAKILI, N.** *Education systems of minorities in the world.* In: The contemporary issues of the socio-humanitarian sciences. Proceedings of the International Scientific Conference the XI Edition, Chisinau, 3th – 4th, 2020. Free University of Moldova, ULIM, 2021. Pp. 490 – 496. ISBN 978-9975-3471-3-6.
5. **ALVAKILI, N.** *Integration or Segregation in societies (The case study of Education system in Israel).* In: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference Theory and practice of science: key aspects, Rome, Italy, 19-20.02.2021. Pp. 211-217. DOI 10.51582/interconf.19-20.02.2021.01. Available at: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/9296>.
6. **ALVAKILI, N.** *Education policy of minorities in Israel.* In Proceedings of the Round Table with International Participation " Economic diplomacy of the European Union in the modern conditions of globalization", 16 March 2021. Pp. 60-66. ISBN 978-9975-158-92-3. Available at: <http://dspac.e.usm.md:8080/xmloi/bitstream/123456789/5476/Masa%20rotunda%20EU4ED%2016.03.2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. **ALVAKILI, N.** *National resilience, community resilience in times of crisis, theories, and influences.* Conferința Științifică Internațională „Strategia Securității Uniunii Europene în contextul Metamorfozelor Relațiilor Internaționale (II)”, Academia de Administrare Publică, 22 aprilie, 2022. P. 269 – 278. ISBN 978-9975-56-873-9.
8. **ALVAKILI, N.** *Education systems of minorities in the world.* PERFORMANȚA ÎN EDUCAȚIE – FACTOR-CHEIE ÎN ASIGURAREA SECURITĂȚII UMANE. Materialele Conferinței științifico-practice internaționale, 9-10 octombrie 2020. Pp. 302-309. ISBN 978-9975-3492-0-8. Available at: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/302-308_5.pdf.
9. **ALVAKILI, N.** *The educational system as an integration factor of national minorities (The case of United State & Canada).* In Sintezele investigațiilor doctorale în domeniul științelor politico-administrative și economice. Materialele Conferinței internaționale științifico-practică a studenților-doctoranzi,

4. Teze în culegeri științifice

1. **ALVAKILI, N.** *The educational system as an integration factor of National minorities in Israeli society.* In: 30 years of economic reforms in the Republic of Moldova: economic progress via innovation and competitiveness. Vol.2, September 24-25, 2021, Chisinau. Chisinau, Republic of Moldova: Academy of Economic Studies from Moldova, 2022, pp. 72-79. ISBN 978-9975-155-60-1.

ANNOTATION

ALVAKILI Noha, „*The Educational system as an integration factor of national minorities in Israel society. Educational policies*”, PhD thesis in political science, Chisinau, 2024

The structure of the thesis: The thesis consists of an introduction, three chapters with conclusions and recommendations. The three chapters include 6 tables, and 15 figures. In addition, it has a list of 270 bibliographical sources, and 4 annexes. Thesis was presented in 18 academic articles, which had been circulated in Europe, Israel, and altogether, the length of the current thesis is 148 pages.

Keywords: Minorities; Bedouin Society, Israeli Society; Educational system, National Policy, Local Authorities.

Research area: political science.

Scopul cercetării: definirea interconexiunii politicilor educaționale, axate pe integrarea minorităților etnice, și a politicii naționale orientate către dezvoltarea durabilă și asigurarea rezilienței statului democratic Israel, definirea factorilor ce influențează integrarea minorității beduine în sistemul educațional ca factor de afirmare în societatea israeliană

The purpose of the current research is to analyse interdisciplinary issues in the Israeli integration policy of minorities in education systems, and in an international context, as a desire to establish the processes as a factor promoting and integrating minorities into Israeli society, with an emphasis on Bedouin society.

Achieving the goal led us to highlight **the objectives:** revising the concept of social integration through education; reviewing the educational integration policies of minorities, as is the case in different countries; exposure of the methods applied in the study of educational integration as a national factor for the promotion of the minority population; analysis of educational policies in terms of expanding the educational space and environment among minorities in Israel; the interdisciplinary analysis in the economic-urban-occupational and cultural context of the educational integration effects of the minority society representatives in Israel, with an emphasis on the Bedouin society; analysis of successful models of minorities' educational integration, including their integration in state institutions; elaboration of a set of recommendations regarding the process of informed and successful integration of the Bedouin minority into educational systems to improve their integration into Israeli society as a whole.

The scientific challenge of the current research attempts to create an enveloping process coordinating governmental factors and policy outlining addressing the educational integration of minorities in Israel to contribute to an interdisciplinary government program, with an emphasis on educational and vocational training systems to promote Bedouin society's integration into Israeli society.

The scientific innovation of this study consists of developing government models, standardized in local administrations that will lead to applicable decisions, and an outline for a comprehensive organized policy. These models will find government investment and creating physical and human infrastructures to increase minorities' integration, with an emphasis on Bedouin society, into educational systems. This integration will strengthen Bedouin society's status, which will lead to its socioeconomic integration into Israeli society.

The theoretical significance of this research is suggesting innovative and up-to-date policy, based on a strategic multidimensional analysis, addressing minorities' integration into Israeli society with a multi-year perspective. The purpose is to find fundamental and feasible components and factors that will contribute to improved integration of the Bedouin minority into educational and vocational training systems, to promote and empower society members and find the right ways to integrate them socially, economically in employment and culturally into local society, Israeli society.

The scientific problem was resolved by analyzing all factors and barriers to minorities' integration in the education system, which delays their integration into Israeli society. Additionally, there is a proposal for a comprehensive plan to increase investment in minorities' society, with an emphasis on optimal educational integration, strategic policy lines to advance all minority populations, and increase their integration into Israeli society, socioeconomically and culturally.

The implementation of the scientific results is expressed in a series of conclusions and recommendation that will be passed on to local authorities and decision makers in the Ministry of Education, with an emphasis on the desire for immediate and long-term implementation. It should be noted that some of the recommendations have been implemented in a number of Bedouin society institutions and settlements, and some are even described in thesis chapters, and implementation letters in the Annexes. For the Republic of Moldova, for the Moldovan society, the thesis is topical by complementing the sources dedicated to social cohesion, social integration of minorities through training and education, by assimilating and implementing models of social integration of minorities, verified in developed countries of the contemporary world: USA, Canada, Finland, Estonia, Netherlands, Sweden and UK.

ADNOTARE

Noha ALVAKILI, „Sistemul educațional - factor de integrare a minorităților naționale în societatea israeliană. Politici educaționale”, teza de doctor în științe politice, Chișinău, 2024

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografia și 4 anexe. Cele trei capitole includ 6 tabele și 15 figuri. bibliografia din 270 de titluri, 148 pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt expuse 18 articole științifice publicate în reviste recenzate din Republica Moldova, Israel, în volumele conferințelor științifice internaționale.

Cuvinte cheie: minorități, integrare socială, modele de integrare, comunitate beduină, societatea israeliană, sistem educațional, politici publice, politici educaționale, autorități publice locale.

Domeniile de cercetare – științe politice.

Scopul cercetării: definirea interconexiunii politicilor educaționale, axate pe integrarea minorităților etnice, și a politicii naționale orientate către dezvoltarea durabilă și asigurarea rezilienței statului democratic Israel, definirea factorilor ce influențează integrarea minorității beduine în sistemul educațional ca factor de afirmare în societatea israeliană.

Obiectivele investigației: Abordarea sistemică a fenomenului integrare socială; Revizuirea conceptului de integrare socială a minorităților etnice prin instruire și educație; Analiza politicilor educaționale din statele contemporane dezvoltate, punerea în valoare a modelelor de integrare socială a minorităților etnice; Analiza istoriografică a sistemului educațional din Israel în contextul politicilor de integrare a minorităților etnice; Studierea programelor de politici și a produselor lor privind dezvoltarea spațiului și a mediului educațional în rândul minorităților din Israel; Analiza interdisciplinară a efectelor politicii economice, urbane, ocupaționale și culturale asupra integrării educaționale a minorităților din Israel, cu accent pe societatea beduină; Elaborarea mecanismului de implementare a politicilor publice, politicilor educaționale orientate către integrarea socială a minorității beduine prin instruire și educație.

Problema științifică importantă soluționată. Integrarea socială a reprezentanților minorităților etnice, culturale în societatea democratică polietică este un proces complex, cu un impact major asupra rezilienței statului și tuturor grupurilor sociale, asupra vieții și activității fiecărui cetățean. Un factor important în soluționarea problemei abordate îl reprezintă sistemul educațional, politicile educaționale, selectarea corectă a modelelor de integrare socială, respectarea principiilor: unitate prin diversitate și egalitatea de șanse.

Semnificația teoretică a tezei. Relevanța investigației constă în intenția autorului de a prezenta principalele lacune și eșecuri din implementarea politicilor publice, politicilor educaționale care vizează respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale minorităților etnice din Israel. O atenție sporită este acordată capacității sistemului educațional din Israel de a promova necesitatea integrării socioeconomice a reprezentanților minorităților: arabă și beduină în societatea evreiască.

Valoarea aplicativă a lucrării. Rezultatele cercetării sunt confirmate în propunerea detaliată prezentată în ultima parte a tezei, sugerând un proces cuprinzător de integrare, bazat pe investiții fizice și umane în instruirea și educarea reprezentanților minorității beduine. Unele rezultate au fost deja implementate în două autorități locale și două instituții de învățământ din Israel. Pentru Republica Moldova, pentru societatea moldovenească, teza este actuală prin completarea surselor dedicate coeziunii sociale, integrării sociale a minorităților prin instruire și educație, prin asimilarea și implementarea modelelor de integrare socială a minorităților, verificate în statele dezvoltate ale lumii contemporane: SUA, Canada, Finlanda, Estonia, Țările de Jos, Suedia și Marea Britanie.

АННОТАЦИЯ

Ноха АЛВАКИЛИ, «Система образования как фактор интеграции национальных меньшинств в израильское общество. Политика образования», диссертация на соискание ученой степени кандидата политических наук, Кишинэу, 2024 г.

Структура диссертации: Работа состоит из введения, трех глав, выводы и рекомендации. Три главы включают 6 таблиц и 15 рисунков. Объем работы - 148 стр., список литературы - 270 источников. Основные тезисы диссертации изложены в 18 статьях, опубликованных в научных журналах Молдовы, Израиля, в сборниках научных статей международных конференций.

Ключевые слова: меньшинство, социальная интеграция, модели интеграции, общество бедуинов, израильское общество, система образования, политика образования, местное самоуправление.

Области исследования: политические науки.

Цель научного исследования: определение взаимодействий политики образования, нацеленной на социальную интеграцию национальных меньшинств и национальной политики развития устойчивого демократического государства в Израиле; определение факторов влияющие на интеграцию бедуинов в образовательной системе Израеля как фактора интеграции в израильское общество

Задачи исследования: редакция концепции социальной интеграции посредством воспитания; актуализация политики интеграции национальных меньшинств так как это происходит в разных странах; исторический подход к образовательной системе Израеля по отношению к меньшинствам; изложение применённых методов в рассмотрении политики образовательной интеграции как фактор национальной поддержки народов меньшинств; анализ образовательной политики с учётом расширения пространства и воспитательной среды среди меньшинств Израеля; междисциплинарный анализ эффектов интеграции в образовательной системе представителей меньшинств, особенно бедуинского населения; анализ успешных моделей интеграции меньшинств в образовательной системе, в государственных учреждениях; создание рекомендаций относительно интеграции бедуинских меньшинств в образовательной системе и в государственных учреждениях, в целях улучшения их интеграции в израильское общество.

Решена важная научная проблема. Социальная интеграция национальных меньшинств в современном демократическом полиэтничном обществе это сложный комплексный процесс, с большим влиянием на благосостояние государства и всех его социальных групп, на жизнь и деятельность каждого гражданина. Основным фактором решения данной проблемы является образовательная система, образовательная политика, выбранные модели социальной интеграции, соблюдение принципов свободы и единства в многообразии.

Научная новизна диссертации проявляется в выделение проблем образования и включения в образовательной системе представителей бедуинского общества; в анализе механизмов использования государственных инвестиций, с целью развития физической и человеческой инфраструктуры для расширения интеграции меньшинств в систему израильского образования. Эта интеграция укрепит статус бедуинского общества, что приведет к его социально-экономической интеграции в израильское общество.

Теоретическое значение работы состоит в предложении инновационной и актуальной политики, основанной на многомерном стратегическом анализе, направленной на интеграцию меньшинств в израильское общество. Результаты исследования изложены в третьей главе диссертации, в которой автор описывает модели их внедрения в двух учебных заведения Израеля. Для Республики Молдова, для молдавского общества диссертация важна как источник для политических проектов улучшения образования, политики интеграции национальных меньшинств, используя практику и модели интеграции, проверенные развитыми странами: США, Канада, Финланда, Эстония, Нидерланды, Швеция, Англия.

ALVAKILI NOHA

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN ȘTIINȚE POLITICE

**SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT CA FACTOR DE
INTEGRARE AL MINORITĂȚILOR NAȚIONALE ÎN
SOCIETATEA ISRAELIANĂ. POLITICI EDUCAȚIONALE**

Rezumat științific al tezei de doctor în științe politice

Aprobat spre tipar: 22.05.2024

Hârtie ofset. Tipar digital.

Coli de tipar: 2,5

Formatul hârtiei A4

Tiraj 50 ex.

Comanda nr. 19

Tipografia Print- CARO, str. Columna 170

Tel.:069124696